ŞEYTANA UYANLAR

PEYAMİ SAFA
SERVER BEDİ

NOTLANDIRARAK HAZIRLAYAN
SERDAR SOYDAN

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1784
EDEBÎ ESER: 912

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-223-8

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Yayın Danışmanı: Prof. Dr. Seval Şahin

Son Okuma: Gürkan Canpolat

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ÇINAR MATBAACILIK VE YAY. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Ata Han No:34 K:5
Bağcılar / İSTANBUL Tel: (0212) 628 96 00
Sertifika No: 45103

İstanbul- 2021

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Peyami Safa (2 Nisan 1899-15 Haziran 1961)

2 Nisan 1899'da İstanbul Gedikpaşa'da doğdu. Babası Şair İsmail Safa, annesi Server Bedia Hanım'dır. Bir buçuk yaşındayken babası Sivas'ta öldü. İlk öğrenimine Gedikpaşa'da Menbaül-İrfan Mektebi'nde başladı. Eğitimi devam ederken dokuz yaşında, sağ kolunda ortaya çıkan kemik veremi yüzünden uzun bir hastalık dönemi geçirdi. (1908). 1910'da başladığı Vefa İdadisi'ni bu hastalık ve geçim darlığı sebebiyle bırakmak zorunda kaldı. *Bir Mekteplinin Hatıratı / Karanlıklar Kralı* (1913) adlı ilk kitabını Vefa İdadisi'ndeki öğrenciliği sırasında çıkardı. Tiyatro eğitimi almak için Darülbedayi imtihanlarına girdi, kazandı, ancak devam edemedi (1914). Posta-Telgraf Nezareti'nde göreve başladı. Ardından Boğaziçi'ndeki Rehber-i İttihad Mektebi'ne muallim olarak girdi (1917). Bu dönemde *Fağfur, Servet-i Fünûn* ve *İctihad*'da yazdı. Bir süre Düyun-ı Umumiye İdaresi'nde çalıştı (1918).

Ağabeyi İlhami Safa ile birlikte *Yirminci Asır* gazetesini çıkardı. (1919). *Yirminci Asır* kapandıktan sonra *Tercüman-ı Hakikat* ve *Tasvir-i Efkâr* (1922), Cumhuriyet'in ilânının ardından *Son Telgraf*, *Son Saat* ve *Son Posta* gazetelerinde çalıştı. 1924 yılında Server Bedi takma adıyla meşhur Cingöz Recai tipini yarattı. Halil Lutfi (Dördüncü) ile birlikte *Büyük Yol* adlı bir gazete çıkardı (1925). Aynı tarihlerde hem Server Bedi hem Peyami Safa imzasıyla *Cumhuriyet*'te yazdı. Bu gazeteyle ilişkisini fıkra yazarı ve edebiyat sayfası yöneticisi olarak aralıklarla sürdürdü (1928-1940). *Resimli Ay*, *Hareket* dergilerinde yazdı. Ağabeyi İlhami Safa ile birlikte *Hafta* dergisini çıkardı. (1935). *Hafta*'nın ardından *Kültür Haftası*'nı çıkardı.

Cumhuriyet'ten sonra *Yeni Mecmua, Tasvir-i Efkâr, Çınaraltı, Büyük Doğu, Vakit* ve *Ulus* gazetesinde yazmaya başladı (1949-1953). Bursa'dan milletvekili adayı oldu ancak seçimi kazanamadı (1950).

Peyami Safa bir süre sonra *Türk Düşüncesi* dergisini yayımlamaya başladı (Aralık 1953) ve *Milliyet* gazetesi yazı kadrosunda yer aldı (1 Ekim 1954). Ardından *Tercüman*'a geçti (Mart 1959). *Büyük Doğu*'da ve *Havadis* gazetesinde yazdı (21 Temmuz 1960). *Düşünen Adam* dergisinde (5 Ocak 1961) ve *Son Havadis* gazetesinde (10 Mart 1961) yazmaya başladı. 15 Haziran 1961 tarihinde Çiftehavuzlar'da öldü ve Edirnekapı Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Peyami Safa'nın 1914-1961 yılları arasında gerçek ismiyle ve Server Bedi, Çömez, Serazad, Safiye Peyman, Bedia Servet gibi takma adlarla yazdığı süreli yayınlar şunlardır: Gazete: *Büyük Yol, Cumhuriyet, Havadis, Milliyet, Son Havadis, Son Posta, Son Telgraf, Tan, Tasvir, Tasvîr-i Efkâr, Tercüman, Tercümân-ı Hakîkat, Ulus, Vakit, Yirminci Asır*. Dergi: *Aydabir, Aydede, Bozkurt, Büyük Doğu, Çınaraltı, Düşünen Adam, Edebiyat Gazeteasi, Fağfur, Hafta, Hareket, Hayat, Heray, İctihad, İslâm Mecmuası, Kültür Haftası, Re-*

simli Ay, Resimli Şark, Seksoloji, Servet-i Fünûn, Türk Dili, Türk Düşüncesi, Türk Yurdu, Türklük, Yedigün, Yeni Çağ, Yeni İstiklâl, Yeni Mecmua, Yeni Türk Mecmuası.

Eserleri. Hikâyeleri. 1. *Gençliğimiz* (1922). 2. *Siyah Beyaz Hikâyeler* (1923). 3. *Ateş Böcekleri* (1925). 4. *İstanbul Hikâyeleri* (tarihsiz). 5. *Hikâyeler*. İlk Defa Bütün Hikâyeleri Bir Arada (1980). *Asrın Hikâyeleri*'yle *Siyah Beyaz Hikâyeler*, *Ateş Böcekleri* ve *Resimli A*y mecmuasının 1930 yılında verdiği Resimli Hikâyeler ilâvesindeki hikâyeler Halil Açıkgöz tarafından bir araya getirilmiştir.

Romanları. 1. *Sözde Kızlar* (1922). 2. *Şimşek* (1923). 3. *Mahşer* (1924). 4. *Bir Akşamdı* (1924). 5. *Canan* (1925). 6. *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* (1930). 7. *Fatih-Harbiye* (1931). 8. *Bir Tereddüdün Romanı* (1933). 9. *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* (1949). 10. *Yalnızız* (1951). 11. *Biz İnsanlar* (1959). Peyami Safa'nın ayrıca *Gün Doğuyor* adlı bir piyesi yayımlanmıştır (1937). Ayrıca Server Bedi takma adıyla çok sayıda roman ve hikâye kitabı yayımlamış, tefrika etmiştir. Bu eserler de Ötüken Neşriyat tarafından Server Bedi Külliyatı başlığı altında 2018 yılından itibaren yayımlanmaya başlamıştır.

Diğer Eserleri. 1. *Türk İnkılâbına Bakışlar* (1938). 2. *Felsefî Buhran* (1939). 3. *Millet ve İnsan* (1943). İkinci baskısı *Nasyonalizm* adıyla yapılmıştır (1961). 4. *Mahutlar* (1959). 5. *Sosyalizm* (1961). 6. *Mistisizm* (1961). 7. *Doğu-Batı Sentezi* (1962). 8. *Kızıl Çocuğa Mektuplar* (1971). Yukarıdaki üç eseri ayrıca *Nasyonalizm-Sosyalizm-Mistisizm* adıyla bir arada basılmıştır (1975).

Büyük Avrupa Anketi adlı eseri (1938) Peyami Safa'nın 1936 yılında çıktığı Avrupa seyahatini anlatır. Peyami Safa'nın çeşitli gazete ve dergilerdeki yazılarından seçmeler konularına göre tasnif edilerek "Objektif" adı altında basılmıştır: *Osmanlıca, Türkçe, Uydurmaca* (1970); *Sanat, Edebiyat, Tenkit* (1971); *Sosyalizm Marksizm Komünizm* (1971); *Din, İnkılâp, İrtica* (1971); *Kadın, Aşk, Aile* (1973); *Yazarlar, Sanatçılar, Meşhurlar* (1976); *Eğitim, Gençlik, Üniversite* (1976); *Yirminci Asır, Avrupa ve Biz* (1976). Peyami Safa, *Cumhuriyet Mekteplerine Millet Alfabesi* (1929), *Cumhuriyet Mekteplerine Kıraat* (I-IV, 1929), *Yeni Talebe Mektupları* (1930), *Büyük Mektep Nümuneleri* (1932), *Türk Grameri* (1941), *Dil Bilgisi* (1942), *Türkçe İzahlı Fransız Grameri* (1948) gibi ders kitapları da kaleme almıştır.

Şeytana Uyanlar: Türk Edebiyatında Bir Faust Hikâyesi

Ötüken Neşriyat'ın tefrika romanlar projesi Peyami Safa'nın Server Bedi adıyla yazdığı daha önce yayımlanmamış metinlerini gün yüzüne çıkarıyor. Bu metinler arasında heyecan verici bir keşif de mevcut. Belki de türün Türkçedeki ilk modern örneği, özgün hikâyenin asli unsurlarını hemen hemen tamamen taşıyan bir Faust anlatısı: *Şeytana Uyanlar*…

Şeytana Uyanlar aynı genç kıza âşık olan üç adamın hayatlarının Şeytan'ın eliyle kesişmesini anlatıyor. Emel her görenin ilk bakışta âşık olduğu muhteşem bir güzelliğe sahiptir. Ahmet Fevzi adında çapkınlığıyla bilinen zengin bir gence gönlünü kaptırmıştır. Ailesi ise ona efendi, ahlaklı, orta hâlli başka bir genç adamı, Galip'i münasip görmektedir. İkinci bir (!) Ahmet Fevzi ile Necdet isimli bir diğer genç ise yine görür görmez Emel'e âşık olur. Bir kısım şartlar müsaittir, geri kalanını da Şeytan ayarlayacaktır. Hikâyenin özünde sırf canı sıkıldığı için insanları vaatlerle kandırarak yoldan çıkaran sonra da keyifle yıkımlarını izleyen Şeytan'ın kötücüllüğü bulunmaktadır. Temeli ve çatısı Johann Wolfgang von Goethe'nin *Faust*u'ndan mülhem bir roman olan *Şeytana Uyanlar* hikâyenin detaylandırıldığı ahlaki karşıtlıklar açısındansa tam anlamıyla bir Peyami Safa metnidir.

Kökleri on altıncı yüzyıl Alman folkloruna dayanan Faust hikâyesi varoluştan meraka, korkulardan sınırlara insana dair birçok mesele üzerine düşünmek için ideal bir anlatı olarak geçmişten bugüne çekiciliğini yitirmeden gelmiştir. Ortaya çıktıktan kısa bir süre sonra hızlıca kıta Avrupası'na, Britanya'ya ve ötesine yayılan bu etkileyici hikâye asıl prestijini ise Goethe'nin yeniden kaleme almasıyla edinir. Faust asıl Go-

ethe'den sonra dünya edebiyatında bir kanon metin olarak yerini alır.

Faust anlatıları ve onlardan uyarlanan Faustyen anlatılar bazı değişmez yapısal unsurlar ve bağlama göre değişebilen motiflerle tanımlanır.[1] Örneğin, yapısal unsurların en değişmezlerinden biri anlatılardaki Şeytan figürü ya da temsilidir. Ana karakter bu figürle bir anlaşma yaparak arzularına ulaşmak karşılığında ruhundan vazgeçer. Bu anlaşma gerçek ya da sembolik olarak kanla imzalanır. Asıl anlatıda bu durum elbette Şeytan'ın kârlı çıkacağı bir anlaşmadır ama modern zamanlarda insan-Şeytan, iyi-kötü karşıtlığı arasındaki ilişkinin farklı değerlendirildiği örnekler de mevcuttur. Bu bağlamda düşünüldüğünde *Şeytana Uyanlar* geleneksel bir Faust anlatısı olarak öne çıkmaktadır.

Yokluktan, yoksulluktan bitap düşmüş, gençliğini harcamış, sağlığını kaybetmiş Ahmet Fevzi artık varoluşunun ızdırabı altından kalkamamaktadır ve hayatına son vermeye karar verir. Kaldığı sefil odadan kaçarcasına çıkarak zamanının büyük bir kısmını geçirdiği kahveye gelir ve kız kardeşine bir veda mektubu yazar. Tam yoluna koyulacakken karşısına gizemli bir adam çıkar. Bu gizemli adam kimsenin bilemeyeceği en gizli hissiyatına vakıf, yapmayı planladığı şeyden haberdardır. Ahmet Fevzi kısa sürede karşısındaki gizemli adamın Şeytan olduğunu anlar. Bu ürkütücü kudretteki varlık ona hayatında eksikliğini duyduğu, arzuladığı her şeye sahip olma imkânı sunmaktadır.

Faust anlatılarının kurguladığı değerler dünyasının önemli değişmezlerinden bir diğeri ise Şeytan'ın kişinin hayatına müdahil olabilmesi için fırsat bulması gerekliliğidir. Şeytan yoldan çıkmaya meyyal olmayana görünmez. Romanda Şeytan figü-

[1] Daha önce konuya dair detaylı bir makale yazmıştım: "Faustyen Anlatıların İzinde Ölümsüzlük Arayışı: Bir Varoluşsal Epistemoloji Modeli Olarak Edebiyat," *Pasajlar Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 2, Şubat 2019, s. 71-100. [Yazıyı, yayınevimizden çıkan, Burhanettin Batıman'ın *Faust'un Tahlil ve Tefsiri*'nin (2021) 11-36. sayfalarında da okuyabilirsiniz. -en.]

rünün temsilinin değil kendisinin doğrudan belirmesi *Şeytana Uyanlar*'ı klasik bir Faust anlatısı kılarken, Ahmet Fevzi'ye musallat olmasının intihar planıyla ilişkilendirilmesi metni Goethe örneğine yakınlaştırır. Goethe'nin Faustu kitapların arasında harcadığı ömründe her alanda uzmanlaşacak kadar bilgi edinmiştir fakat bu ona yetmemektedir. O ulaşamayacağı başka bir tür bilginin peşindedir. Yaşadığı mutsuzluk ve umutsuzlukla hayatına son vermeyi düşündüğü noktada Şeytan devreye girer. İntihar büyük günahlar arasında başı çekenlerdendir ve birçok dinde kutsal olana küfür kategorisinde yer alır. Bu nedenle intihar ve benzeri öz-şiddet örnekleri Faust anlatılarının şeytanları için uygun bir erişim imkânıdır.

Peyami Safa anlatmak istediği hikâye için Goethe'nin *Faust*u'yla diyalog kurmakta ama dert edindiği meseleleri vurgularken kendi özgün yaklaşımını tercih etmektedir. Mesela anlaşmada dökülen kan anlaşmayı yapan Ahmet Fevzi'nin değil, Şeytan'ın onun karşısına çıkardığı zengin Ahmet Fevzi'ninkidir. İlk Ahmet Fevzi ikincinin yerine geçerek Emel'ine ulaşır. Yazar cinayet gibi büyük bir günahla karakteri geri dönülemez yola sokmayı tercih ederken bir yandan da *doppelgänger* fikriyle kendilik, benlik kavramlarıyla oynamaktadır. Ayrıca, Ahmet Fevzi'yi yoldan çıkaran şey Faustyen anlamda dünyevi bilgi-i-ilahi idrak karşıtlığı değil, Türkiye bağlamında daha fazla ilgi çekebilecek olan yoksulluk ve yoksunluktur. Safa'nın değerler dünyasının öncelikleri arasında ruhun karşısına konulacak uygun olasılık maddiyata ve bedene dair olandır.

Goethe özgün *Faust* anlatısına Margaret (Gretchen) karakterini ekleyerek kendinden sonraki nerdeyse tüm *Faust* anlatılarını etkileyen romantik bir dönüşüme ön ayak olmuştur. Onun versiyonunda Faust Şeytan'ın kudretiyle yeniden hayat enerjisiyle dolar ve Margaret'a olan aşkıyla onu da yoldan çıkararak genç kadının cennete gidebilme olasılığını elinden alır. Kendisininkiyle beraber onun da yıkımının yükünü taşımak zorundadır. Benzer bir şekilde ve birçok Safa

Tefrika numarası 2

Şeytana uyanlar

Muharriri: SERVER BEDİ

Yabancı adam Ahmet Fevzinin önünde durdu:

— Biraz oturmaz mısınız, Fevzi Bey? dedi.

Fevzi bu sesi duyunca garip bir tesir altında kaldı. Bu ses te ona hem çok yabancı, hem de çok aşina geliyordu. Birdenbire hatırladı: Bu adamı galiba rüyasında görmüştü.

Hiç bir şey söylemeden bir adım geriledi.

Yabancı, kalın, gür, fakat yumuşak bir sesle:

— Oturunuz, oturunuz! dedi.

Ahmet Fevzi oturdu. Yabancı da karşısına oturdu ve cebinden elmaslar kaplı altın bir tabaka çıkararak Fevziye uzattı:

— Buyurun!

Ahmet Fevzi kekeledi:

— Affedersiniz... Ben... sizi ben... tanıyamadım.

Yabancı adam beyaz dişlerile güldü ve Fevzi hemen dikkat etti ki bu adamın diş etleri yoktur. Acaba yeni usul bir takma diş mi kullanıyor?

— Zararı yok, dedi yabancı adam, yavaş yavaş beni tanırsınız. Aceleniz yok ya...

Sonra çok yavaş bir sesle ilâve etti:

— Dünyaya gelmek için nasıl acele etmediniz se ölmek için de telâşa lüzum yok. Rüvelveriniz Tavukpazarında kiodanızda duruyor. Onu kimse almaz. Olmek için başka vasıta da lâzım değil. Biraz konuşabiliriz.

Ahmet Fevzi hayretinden hafifçe sıçradı. Kim bu adam? Bu adam kim? Onun intihara karar verdiğini bu adam nereden biliyor? Tavukpazarında bir odada oturduğunu nereden biliyor? Bir rüvelver hazırladığını nereden biliyor?

Ahmet Fevzi intihar edeceğinden hiç kimseye bahsetmemişti. Hemen kaşlarını çattı ve yumruklarile gözlerini sildi. Acaca ölüm korkusu için-de gözüne hayaletler mi görünüyordu?

Kalın sesli adam emreder gibi yalvararak:

— Fevzi Bey dedi, bir müddet için hiçbir şeye hayret etmeyiniz.

Evvelâ konuşalım. Sonra beni tanırsınız. Her şeyi gayet tabii bulacaksınız. Fakat rica ederim, şimdilik benim birkaç sualime cevap veriniz.

Ahmet Fevzi artık bir şey düşünemiyordu. Ruhunun her köşesini derin bir hayret kaplamış ve onu en küçük bir şeyi düşünmek hassasından mahrum bırakmıştı. Yalnız karşısındaki adama boş gözlerle bakıyor ve onun her söyliyeceği sözü büyük bir sabırsızlıkla bekliyordu.

Meçhul adam sordu:

— İnsanların niçin intihar ettikleri malûmdur. Kavuşamadıkları arzular vardır. Artık bu yalancı ümitleri taşıyamaz bir hale gelirler. Bu cidden ağır bir yüktür. Mütemadiyen arzu etmek ve hiç bir şey elde edememek, mütemadiyen içini çekmek insanı yorar. Evet. Fakat size soracağım: İnsan her istediğine kavuşursa gene bu kadar bedbaht olmaz mı? Bu sualime cevap vermenizi rica ederim.

Ahmet Fevzi mırıldandı:

— Belki.

— Sizi temin ederim ki ben sıhhatleri yerinde, hiçbir kederleri olmıyan milyonerlerin intihar ettiklerini gördüm.

— İnanırım.

— Fakat bu sizi alâkadar etmez değil mi? Hakkınız var. Benim asıl söylemek istediğim şey bu değil. Asıl şunu anlatmak isterim ki arzularımızın yüzde doksanı saçma şeylerdir ve biz bunun için üzülüp duruyoruz.

Yabancı adam cebinden pırlanta kakmalı altın tabakasını çıkararak Feyziye gösterdi:

— İnsanların çoğu, hattâ hepsi, buna benzer şeylere malik olmak için yaşarlar. Bu tabaka çok güzel bir şey mi? Hayır. Ben bundan daha ucuz, çok ucuz, hiçbir değerli maddenden yapılmamış tabakalar gördüm ki bundan daha zarif ve daha güzeldirler. Mes'ele madende değil, biçimdedir. İnsanlar madene biçimden ziyade ehemmiyet veriyorlar.

Ahmet Fevzi acı acı gülümsedi. İntihara karar verdiği günlerdenberi, o, böyle bir takım felsefeler yapmıştı ve hepsini gülünç bulmuştu. Dedi ki:

[Arkası yarın]

ŞEYTANA UYANLAR[1]

1.

Çemberlitaş'ın ta dibinde durdu, üç parmağını yeleğinin cebine soktu ve evvela etrafına, sonra da avcundaki bozuk paralara baktı: Yedi buçuk kuruş.

Bütün serveti bundan ibaretti. Ufak bir hesap yaptı. Beş kuruş kahve, geri kalan para da bir mektup kâğıdıyla zarf almak için bol bol yetişir.

*

Bir kahveye girdi, oturdu. Çırağı kâğıt ve zarf almaya gönderdi.

Ve düşündü. Senelerden beri, belki her akşam bu kahveye geliyordu. Belki Tavuk Pazarı'ndaki sefil odasından ziyade bu kahvede oturmuş, yaşamıştı. İçeri girip çıkanların hepsini tanıyor, fakat hiçbirini sevmiyordu, arkadaşlarını bile. Ve artık bu son. Artık bu kahveyi bir daha görmeyecek. Artık bu dünyaya ait hiçbir şeyi bir daha görmeyecek. Son defa gözlerini kırpıyor, son defa nefes alıyor, son defa etrafına bakıyor ve şimdi son kahvesini içecek. Ne kaybedecek sanki? Ölüm karşısında bile, bu dünyaya ait hiçbir şey nazarında yeni bir kıymet almıyor.

Otuz sekiz sene manasız ve sefil yaşadı. Hakiki lezzetlerden hiçbirini tatmamıştı. Bütün hayatında eline bol bir para geçmedi.

Hiçbir gün rahat ve güzel bir evde müstakil yaşamadı. Muntazam ve temiz bir yemek yiyemedi ve hiçbir güzel

[1] *Yılmaz*, 22 Şubat-30 Nisan 1931, 65 tefrika.

kadın onu sevmedi. Çoğu muallimlikle geçen hayatında ciğerleri çürümüştü, hançeresi ve dişleri çürümüştü. Bütün vücudu yıkılmaya yüz tutmuş viran bir ev gibiydi. Hayatın fırtınaları bu harap binayı devirmeden evvel, o kendi kendini yıkmaya karar verdi.

Şimdi Anadolu'da bulunan kız kardeşine bir mektup yazacak, Tavuk Pazarı'ndaki sefil odasına çekilecek ve tereddüt etmeden kurşunu beynine yerleştirecekti.

Korkmuyordu. Teessüf etmiyordu. Kendini bu dünyada samimi olarak fazla buluyordu. Çırak, mektup kâğıdıyla zarfı getirdi.

Ahmet Fevzi cebinden bir kurşun kalem çıkardı ve ucunu muayene etti, talebesinin vazifelerini tashih edecekmiş[2] gibi iki dakika düşündü. "*Sevgili Nezahet,*" diye başladı. Mektubunda edebiyat yapmak istemediği için en basit cümleleri arıyordu ve şöyle yazdı:

"Metin ol. Bu satırlar sana kara bir haber verecek. Ben artık dünyada yokum. Sen bu satırları okurken her şey olup bitmiştir.

Nezahet. Emin ol ki böyle lazımdı. O kadar böyle lazımdı ki hiçbir teessür duymuyorum, kendime acımıyorum.

Sen de fazla üzülme. Kocan var, muhtaç değilsin, rahat yaşa ve beni mümkün olduğu kadar az hatırla. Doğrusunu istersen ben doğmamıştım, ben esasen yaşamıyordum.

Hayatımın hiçbir gününü zevkle hatırlamıyorum ve hiçbir dakikasını tekrar yaşamak istemem. Uzatmayayım. Gözlerinden öperim.

Ahmet Fevzi."

Mektubu üç defa okudu ve üçünde de beğendi. Son okuyuşunda gözleri hafifçe sulanır gibi olmuştu, fakat hemen kendini topladı ve kız kardeşine tevcih ettiği[3] şeyi kendi kendine tekrar etti.

"Metin ol!"

---

[2] Düzeltecekmiş.

[3] Yönelttiği.

Sonra mektubu zarfa koydu, kapadı, yapıştırdı ve önünde bekleyen kahvesini bir solukta içti. Manasız hayallere dalarak iradesini zaafa düşürmemek için hemen ayağa kalktı.

Fakat bu sırada kahvenin kapısı açıldı ve içeriye uzun boylu, zayıf, kuru yüzlü bir adam girdi, Ahmet Fevzi'ye doğru ilerledi.

Bu kahveye girip çıkan her adamı biraz tanıyan Ahmet Fevzi kendisine doğru ilerleyen bu yabancıya hayretle baktı. Bu adamı hiç tanımadığından emindi. Bununla beraber azıcık tanır gibi de oluyordu. Ne garip bir yüzü var! İnce uzun kaşları bir lastik gibi uzayıp kısalıyor, gözleri büyük, parlak ve çok hareketli. Gülümsüyor ve ağzında bembeyaz, uçları çok sivri, keskin dişler görünüyor.

Yabancı adam Ahmet Fevzi'nin önünde durdu.

"Biraz oturmaz mısınız Fevzi Bey?" dedi.

Fevzi bu sesi duyunca garip bir tesir altında kaldı. Bu ses de ona hem çok yabancı hem de çok aşina geliyordu. Birdenbire hatırladı: Bu adamı galiba rüyasında görmüştü.

Hiçbir şey söylemeden bir adım geriledi.

Yabancı, kalın, gür, fakat yumuşak bir sesle "Oturunuz, oturunuz," dedi.

Ahmet Fevzi oturdu. Yabancı da karşısına oturdu ve cebinden elmaslar kakılı altın bir tabaka çıkararak Fevzi'ye uzattı.

"Buyurun!"

Ahmet Fevzi kekeledi.

"Affedersiniz... Ben... Sizi ben... Tanıyamadım."

Yabancı adam beyaz dişleriyle güldü ve Fevzi hemen dikkat etti ki bu adamın diş etleri yoktu. Acaba yeni usul bir takma diş mi kullanıyor?

"Zararı yok," dedi yabancı adam, "yavaş yavaş beni tanırsınız. Aceleniz yok ya..."

Sonra çok yavaş bir sesle ilave etti.

"Dünyaya gelmek için nasıl acele etmedinizse ölmek için de telaşa lüzum yok. Revolveriniz Tavuk Pazarı'ndaki odanızda duruyor. Onu kimse almaz. Ölmek için başka vasıta da lazım değil. Biraz konuşabiliriz."

Ahmet Fevzi hayretinden hafifçe sıçradı. Kim bu adam? Bu adam kim? Onun intihara karar verdiğini bu adam nereden biliyor? Tavuk Pazarı'nda bir odada oturduğunu nereden biliyor? Bir revolver hazırladığını nereden biliyor?

Ahmet Fevzi intihar edeceğinden hiç kimseye bahsetmemişti. Hemen kaşlarını çattı ve yumruklarıyla gözlerini sildi. Acaba ölüm korkusu içinde gözüne hayaletler mi görünüyordu?

Kalın sesli adam emreder gibi "Fevzi Bey," dedi, "bir müddet için hiçbir şeye hayret etmeyiniz. Evvela konuşalım. Sonra beni tanırsınız. Her şeyi gayet tabii bulacaksınız. Fakat rica ederim, şimdilik benim birkaç sualime cevap veriniz."

Ahmet Fevzi artık bir şey düşünemiyordu. Ruhunun her köşesini derin bir hayret kaplamış ve onu en küçük bir şeyi düşünmek hassasından mahrum bırakmıştı. Yalnız karşısındaki adama boş gözlerle bakıyor ve onun her söyleyeceği sözü büyük bir sabırsızlıkla bekliyordu.

Meçhul adam sordu.

"İnsanların niçin intihar ettikleri malumdur. Kavuşamadıkları arzular vardır. Artık bu yalancı ümitleri taşıyamaz bir hâle gelirler. Bu cidden ağır bir yüktür. Mütemadiyen arzu etmek ve hiçbir şey elde edememek, mütemadiyen içini çekmek insanı yorar. Evet… Fakat size sorarım. İnsan her istediğine kavuşursa gene bu kadar bedbaht olmaz mı? Bu sualime cevap vermenizi rica ederim."

Ahmet Fevzi mırıldandı.

"Belki.

"Sizi temin ederim ki ben sıhhatleri yerinde, hiçbir kederleri olmayan milyonerlerin intihar ettiklerini gördüm."

"İnanırım."

"Fakat bu sizi alakadar etmez, değil mi? Hakkınız var. Benim asıl söylemek istediğim şey bu değil. Asıl şunu anlatmak isterim ki arzularımızın yüzde doksanı saçma şeylerdir ve biz bunun için üzülür dururuz."

Yabancı adam cebinden pırlanta kakmalı altın tabakasını çıkararak Feyzi'ye gösterdi.

"İnsanların çoğu, hatta hepsi buna benzer şeylere malik olmak için yaşarlar. Bu tabaka çok güzel bir şey mi? Hayır. Ben bundan daha ucuz, çok ucuz, hiçbir değerli madenden yapılmamış tabakalar gördüm ki bundan daha zarif ve daha güzeldirler. Mesele madende değil, biçimdedir. İnsanlar madene biçimden ziyade ehemmiyet veriyorlar."

Ahmet Fevzi acı acı gülümsedi. İntihara karar verdiği günlerden beri, o böyle birtakım felsefeler yapmıştı ve hepsini gülünç bulmuştu. Dedi ki:

"Benim de böyle bir tabakam olsaydı belki sizin gibi düşünürdüm. Fakat mademki yok, mademki benim hiçbir şeyim yok, her şeyi istiyorum."

Yabancı adam birdenbire kalın ve korkunç bir kahkaha salıverdi. Sesi o kadar kuvvetli çıkmıştı ki, Ahmet Fevzi kahvede herkesin ona bakacağını zannetti ve etrafa bir göz gezdirdi. Hiç kimse bakmıyordu. Garip şey! Hâlbuki ona bu kahkaha bir gök gürültüsü gibi gelmişti.

Yabancı adam elini Fevzi'nin omuzuna koydu.

"Bu dünyada paradan sonra en çok istediğiniz şey nedir?"

Fevzi cevap vermeden evvel o devam etti.

"Güzel bir kadının aşkı, değil mi? Sıhhat, değil mi? Gençlik, değil mi? Beliniz ağrımamalıdır."

Fevzi yine sıçradı. Bu adam onun bel ağrılarını nereden biliyordu?

Meçhul adam devam etti.

"Bel ağrıları kötüdür. İnsana ihtiyarladığını zannettirir. Bunlar malum. Fakat size bir şey daha sorayım. Farz

ediniz ki zengin ve güzel bir genç var. Farz ediniz ki siz bu gencin yerine geçebilirsiniz, hiçbir mesuliyet ihtimali yoktur, bu genci öldürmekte tereddüt eder misiniz?"

Fevzi epey düşündükten sonra cevap verdi.

"Tereddüt ederim."

"Niçin?"

"Yapamam, elimden gelmez. Belki acırım, belki korkarım, belki meçhul felaketlerden çekinirim, elim titrer, beceremem."

Meçhul adam bir kalın ve korkunç kahkaha daha salıverdikten sonra "Ah," dedi, "aziz dostum Ahmet Fevzi Bey, ah... Gördünüz mü ya, gördünüz mü ya… İşte asıl mühim noktaya geldik, işte şimdi sizin hayatta niçin muvaffak olamadığınızı anlıyoruz. Azizim Fevzi Bey, siz fazla merhametlisiniz, değil mi?"

"Zannederim."

"Ve fazla korkak."

"Evet, hele son zamanlarda."

"Mahrumiyetler sizin iradenizi ve zekânızı köreltmiş. En basit şeyleri düşünemez olmuşsunuz. Başkasını öldürmekten acizsiniz de kendinizi öldürmeye kalkıyorsunuz. Buna ahmaklık demezlerse delilik derler. İnsana nefsinden aziz ne vardır? Otuz sekiz sene inlediniz de hâlâ başkalarına acıyorsunuz. O zengin ve o güzel genç biraz da sizin hakkınızdan çalarak öyle olmuştur. O gaddar, siz mağdursunuz, hâlâ ona acıyorsunuz ha?"

"Belki acımıyorum, fakat korkuyorum."

Meçhul adam bir kahkaha daha savurdu.

"Neden korkuyorsunuz? En müthiş şey ölüm değil midir? Ben bu kahveye girmeseydim belki de siz ölmüş bulunacaktınız. Ölmekten korkmuyorsunuz da öldürmekten mi korkuyorsunuz? Ne garip muhakeme! Hemşirenize demin yazdığınız mektupta şu satır var… 'Doğrusunu istersen ben esasen doğmamıştım, esasen yaşamıyordum.'"

Ahmet Fevzi birdenbire ayağa kalktı ve bağırdı.

"Beni çıldırtacaksınız! Kimsiniz siz? Kapalı bir mektubun içini nasıl okuyorsunuz? Şeytan mısınız?"

Meçhul adamın yüzünde bin mana uçuştu. Birçok çizgiler çözülüp bağlandı. Ağzının etrafında birkaç türlü tebessüm görünüp kayboldu. Sonra meçhul adam, ağır ağır sol elinin şahadet parmağını dudağının üstüne koydu.

"Sus," dedi.

Gayet uzun bir parmağı ve uzun bir tırnağı vardı. Bir müddet sustular. Ahmet Fevzi korkuyordu. Bu adamdan ve her şeyden korkuyordu. Ölmekten ve yaşamaktan korkuyordu. Meçhul adam başını ağır ağır, ağır ağır eğdi, Fevzi'nin kulağına büyük ağzını yanaştırdı, büsbütün başka, incecik bir sesle "Fevzi Beyciğim, Fevzi Beyciğim, Fevzi Beyciğim," dedi, "Dur ben sana kendimi tanıtayım: Ben evvelki gece senin rüyana girdim. Hatırlıyor musun? Sen bir uçurumun kenarında eğilmiştin, oradan düşmek üzereydin… Seni eteğinden çekerek kurtaran benim."

Ahmet Fevzi hafif bir çığlık kopardı. Evet, hatırlıyor, hatırlıyor, tamam, ta kendisi, ta kendisi, bu odur, o adam, rüyadaki adam, evet, bu lastik gibi kıvrılan kaşlar, bu uzun burun ve büyük ağız, bu parlak gözler ve etsiz beyaz dişler, bu uzun boy, uzun parmaklar ve uzun tırnaklar, bu kalın ses, bu kahkahalar, hepsini şimdi hatırlıyor.

Evet, bir uçurumun kenarındaydı ve kendisini oradan aşağı atmak istiyordu, onu bu adam kurtardı, bu adam, bu adam.

"Evet," dedi, "hepsini hatırlıyorum, hepsini, hepsini. Fakat kimsiniz siz?"

Meçhul adam alayla karışık bir ciddiyetle cevap verdi.

"Benim fena bir ismim var, onun için size kartvizitimi takdim etmek istemiyorum. Bana emniyet etmezsiniz. Beni insanlar yanlış tanırlar. Hakkımda mukaddes kitaplar hep yanlış ve eksik şeyler yazmışlardır. Ben de bir mağdurum,

ben de bir bedbahtım. Hakikatte ben yalnız iyilik yapmaktan hoşlanırım. 'Şeytan' diye benden kaçarlar. Adım fena çıkmış. Hâlbuki ben zekiyim. Zeki adamlara 'Şeytan gibi' demezler mi? Ben insanların zekâsıyım. İnsanları hayvanlardan ayıran zekâ değil midir? Hakikati zekâ ile bulmuyor muyuz? Bizi güzele, iyiye eriştiren zekâ değil mi? İnsanlar beni niçin telin ediyorlar?[4] Bunları bırakalım dostum, ben size cidden bir iyilik etmek isterim. Kabul eder misiniz?"

Ahmet Fevzi muhatabına fevkalbeşer[5] bir dikkatle bakıyordu.

Şeytan! Şeytan! Şeytan bu ha...

Ahmet Fevzi hurafelere inanmazdı. Medeni bir kafası vardı. Hayalet görüp görmediğinden hâlâ emin değildi. Muhatabını gözden kaçırmıyor ve ona gittikçe artan bir hayretle bakıyor, insanların harikaları hazmetmek için sarf ettikleri büyük zihni cehdi[6] yapamıyordu.

Farz ediyordu ki bu gördüğü adam bir hayalet değildir, hakikidir, hakiki Şeytan'dır. Ona ne iyiliği yapabilir? Daha kolay ve daha eziyetsiz ölmesini mi temin eder?

"Ne iyiliği yapabilirsiniz?" diye sordu.

"Hayatınızı kurtarırım, intihar etmezsiniz."

"Ben yaşamak istemiyorum."

"Bundan sonraki hayatınızın çok güzel olacağına emin olursanız?"

"Heyhat, bu kabil[7] değil."

"Niçin?"

"Para bunu halletmez, ben otuz sekiz yaşındayım."

"Ne çıkar?"

"Fakat yetmiş yaşına gelmişim gibi harabım, yorgunum, ihtiyarım. Saçlarıma baksanıza."

---

4 Lanetliyorlar?

5 İnsanüstü.

6 Çabayı.

7 Mümkün.

"Ehemmiyeti yok, hepsi düzelir."

Şeytan, bu sözleri her şeye muktedir adamların sadeliğiyle söylüyordu. Tekrar etti.

"Hepsi düzelir. Yalnız siz bana 'istiyorum,' deyiniz."

"Niçin istemeyeyim? Elbette isterim. Fakat..."

"Fakat?"

"Bilmiyorum, içimde sevinç yerine tereddüt var."

"Bu tereddüdün sebebi nedir?"

"Bilmiyorum."

"Biraz düşününüz."

Evet, bu tereddüt nereden geliyordu? Ahmet Fevzi çok düşündü ve anladı: Şeytan'a emniyeti yoktu, ondan korkuyordu ve açıkça söyledi.

"Sana emniyetim yok!"

Şeytan bu itirafı çok tabii karşıladı.

"Böyle söyleyeceğini tahmin ediyordum," dedi.

Sonra hakiki bir teessür[8] gösterdi.

"Ah, dedi, görüyor musun? Adım o kadar fena çıkmış ki beni iyilik yapmaktan bile menediyor. Bu yüzden belki de sen beni dinlemeyecek ve intihar edeceksin. Emin ol ki sen kendini öldürürsen ben ağlayacağım. Çünkü sana çok acıyorum."

"Beni kandırmak için ne güzel şeyler söylüyorsun!"

"Heyhat, sevgili insan dostum, heyhat Fevzi Bey, şüphe senin kalbini kemirdiği vakit bana yapılacak bir şey kalmaz. Çünkü ben, bana inananların dostuyum ve yalnız onlara yardım edebilirim.

Dünyanın bütün bahtiyar adamları, hayatta muvaffak olanların hepsi, gençliklerini muhafaza eden ihtiyarlar, güzeller, zenginler, kendilerini herkese, bilhassa kadınlara sevdirenler, gamsız ve kasavetsiz yaşayanlar hep benim dostlarımdırlar. Ben onları himaye ederim, bana inanırlar, nasihatlerimi dinlerler. Zaro Ağa'yı yaşatan benim. Çünkü

[8] Üzüntü.

benden yalnız uzun ömür istedi. Son zamanlarda Amerika'ya gitmeyi de arzu etmişti, hemen götürdüm. Güzellik kraliçelerini ben intihap ederim. Hepsiyle konuşuyorum. Tıpkı şimdi seninle konuştuğum gibi. Fakat beni kimse görmez. Sesimi kimse işitmez. Bak bu kahvede kimse bana bakıyor mu? Çünkü beni görmüyorlar. Seni de tılsımladım. Benimle konuşurken istediğin kadar bağır, çağır, kımılda, kimse görmez, duymaz, işitmez. Sana son sözüm şudur: Bana inan, bahtiyar olursun!"

Ahmet Fevzi derin bir düşünceye daldı. Başının içinde bütün kâinat savruluyordu. Hilkat-i Âdem'den[9] beri efsane ve hakikat olarak öğrendiği şeylerin hepsini hatırladı. Bütün itikatları altüst oluyor ve kendinde yeni bir hayatın, yeni bir tefekkür[10] şeklinin uyanmaya başladığını hissediyordu. Gözleri parlamaya başladı. Hafifçe mırıldandı.

"Sana inanıyorum."

Şeytan birdenbire Ahmet Fevzi'nin ellerini tuttu ve sıktı.

"Teşekkür ederim," dedi. "Bu imanın mükâfatını göreceksin. Artık ölümden kurtuldun, sade ölümden kurtulmakla kalmıyorsun, birçok insanların gıpta edecekleri bir hayata kavuşacaksın. Ben senin otuz sekiz sene neler çektiğini bilirim, ben senin kara kış gecelerinde ölü benzi gibi soluk mum ışıkları altında soğuktan tir tir titreyerek dizlerinin üstüne çektiğin yırtık bir battaniye ile talebenin vazifelerini nasıl tashih ettiğini[11] bilirim. Ben senin günlerce tebessüm nedir bilmeyerek, hele kahkahayı unutarak, bu harap vücudunu sefil bir işkence gibi nasıl sürüklediğini bilirim. Ben senin daha bundan bir hafta evvel bolca bir sıcak çorba içmek için iki yorganından bir tanesini çarşıda, bitpazarında nasıl sattığını, sonra da başını

[9] Âdem'in yaratılışından.

[10] Düşünme.

[11] Düzelttiğini.

avuçlarının içine alarak nasıl ağladığını bilirim. Fakat seni bugüne kadar himaye etmeye, kurtarmaya gelemememin sebebi var. Bundan sonra sana bahşetmek istediğim güzel hayatın kadrini bilmen için bu işkenceleri çekmen lazımdı. Artık çilen bitti. Korkma. Artık ben gözyaşlarının membaını[12] kurutuyorum ve sana şen kahkahaların membaını veriyorum. Neşenin anahtarı sendedir."

Sahi, Ahmet Fevzi'nin ruhu üstünden ağır bir kara bulutun gölgesi kalkıyor, uzaklaşıyordu. Kalbinde öyle bir ferahlık hissetti ki derin derin nefes alıyor ve sebepsiz neşelerle bol kahkahalar atmak istiyordu. Gülmeye başladı.

"Oh," dedi, "ne kadar iyiyim."

"Kalk, şu aynalardan birinde kendine bak."

"Ne var?"

"Haydi, kalk da bak, haydi!"

Ahmet Fevri yerinden kalktı ve kahvenin aynalarından birine yaklaştı. Hayret! O bir saat evvel toprak rengi bağlayan solgun benzine kan dolmuştu, gözleri parlıyordu, yanaklarında sefaletin ve mahrumiyetin oyduğu çukurlar, yeni hüceyrelerin[13] ördüğü taze ensice[14] ile dolmuştu.

Âdeta şimdiden gençleşmeye başlıyordu.

Büyük bir sevinç içinde yerine gelip oturdu.

Şeytan, yine, elini hafifçe onun omuzuna koydu.

"Bu bir şey değil sevgili dostum, bir şey değil. Daha gençleşeceksin, bambaşka bir insan olacaksın."

Ahmet Fevzi itiraz etti.

"Oh," dedi. "O kadar da bambaşka olmak, kendimden başka birine benzemek istemem."

Şeytan, Ahmet Fevzi'nin omzunu okşayarak "Tabii, tabii," dedi, "şüphe mi var? İnsan ruhu o tarzda yaratılmıştır ki şahsiyetini tamamıyla değiştiren en mesut tenasüh-

---

[12] Kaynağını.

[13] Hücrelerin.

[14] Doku.

lere[15] bile kimse razı değildir. Herkes kendi kendisi olmak, kendi kendisi kalmak ister. Sen de kendi şahsiyetin içinde değişeceksin, fakat başka bir adam olmayacaksın, yalnız... Fevziciğim... Bu güzel yeni hayatına başlamadan evvel küçük bir zahmete gireceksin."

Ahmet Fevzi muhatabının yüzüne hayret ve korku ile bakarak sordu.

"Nedir?"

"Yoo... Korkma, gözüne büyük görünmesin, hiç mühim bir şey değil. Sana demin genç, güzel, zengin birinden bahsetmiştim ya?"

"Evet, faraziye olarak bahsetmiştin."

"Tamam… Ve demiştim ki bu gencin yerine geçmek senin elindedir. Güzelliğine, servetine, gençliğine varis olabilirsin."

Ahmet Fevzi titreyerek ellerini yüzüne kapadı ve büyük bir korku ile ürpererek bağırdı.

"Aman, yapamam, yapamam! Anlıyorum, bana o genci öldürmemi teklif edeceksin, anlıyorum, yapamam, hayır, kendimi öldürmeyi tercih ederim."

Şeytan evvela Ahmet Fevzi'nin bu isyanını sükûnetle seyretti, sonra onun omzunu hafif hafif okşamaya devam ederek dedi ki:

"Benim sana fena ve tehlikeli bir şey teklif etmeme imkân var mıdır? Ben seni himaye ediyorum. O kadar ki seni büyük bir tehlike tehdit etmek şöyle dursun, benim arzum haricinde küçücük bir böcek bile ısıramaz. Hani demin bana inandığını söylüyordun? Yalan mıydı bu?"

"Hayır, yalan değil, sana inandım, gene de inanıyorum, daima da inanacağım, fakat sence ehemmiyeti olmayan şeyler bence pek mühim olabilir. Ben sen değilim, senin gibi düşünemem, ben sen olsaydım, senin gibi düşünebilseydim, senin gibi hareket edebilseydim, senin kuvvetini,

[15] Beden değiştirmelere.

kudretini haiz olurdum. Sen bir işarette yüz bin kişiyi öldürebilir ve bu dehşetli facia karşısında gülebilirsin, fakat ben bir sıska kedi yavrusunu bile öldüremem."

"Yanılıyorsun, dostum Fevzi, beni hâlâ yanlış tanıyorsun. Ben de bir kedi yavrusunu öldüremem, hatta bir mikrop öldürmek bile yüreğimi sızlatır. Fakat sana bahsettiğim genç esasen ölüme namzettir. Talih onu bugün öyle bir vaziyette bulunduruyor ki senin tarafından öldürülmezse başkası tarafından öldürülecektir. Zira bu genç esasen gayet şımarık terbiye görmüş, son derece kendini beğenmiş, servetini yalnız kendi nahveti[16] lehine ve insanların saadeti aleyhine kullanan, bununla beraber kendim müdafaadan aciz, yaşamaya gayri layık bir mahluk."

"Kimdir bu?"

"Herhangi bir mirasyedi, bir tufeyli[17], cemiyetin kehlelerinden biri, bir züppe. Şişli salonlarında bir ırz düşmanı, bir namus avcısı, bir..."

"Alçak!"

"Evet, bir alçak."

Şeytan elini masanın üzerine vurdu.

"Haydi," dedi, "münakaşaya lüzum olmadığına eminim. Kalkalım. Benimle gel, hiç pişman olmayacaksın ve sana istemediğin bir şeyi asla yaptırmayacağım!"

Ayağa kalktı. Ahmet Fevzi de gizli iplerle ona bağlı imiş gibi yerinden kalktı ve onu takip etti. Kahveden beraber çıktılar.

Caddede, Şeytan boş bir otomobili durdurdu. Ahmet Fevzi'yi kolundan hafifçe tutarak otomobile bindirdi, kendisi de bindi.

Ahmet Fevzi, titreyen bir sesle, âdeta korkarak sordu.

"Nereye gidiyoruz?"

"Beyoğlu'na."

---

16 Kibri.

17 Parazit.

"Fakat..."

"Merak etme. Sana istemediğin şeyi yaptırmayacağımı vadetmedim mi? Fakat her şeyden evvel şu sefil kıyafetten kendini kurtarmak istemez misin? Temiz, yeni ipek çamaşırlar üstüne giyeceğin bir güzel elbise tasavvur et. Bu dünyada kıyafet her şeyin başıdır, bilirsin. Vakıa terzi bugün sana acele bir kostüm dikemez, fakat çamaşırlarını satın almak, bir de iyice bir hazır esvap giymek mümkündür. Bunları yaptıktan sonra bugünlük seninle biraz gezeriz. Şimdi elini ceketinin cebine sok, orada bir cüzdan bulacaksın."

Ahmet Fevzi elini ceketinin cebine soktu ve hakikaten orada, koyu yeşil marokenden küçük ve son derece zarif bir cüzdan buldu. Şeytan bunu oraya ne zaman, nasıl bir el çabukluğuyla koyabilmişti?

Ahmet Fevzi merakla cüzdanı açtı ve içinde on tane yüz liralık kâğıt buldu.

"Şimdilik bu kadar," dedi Şeytan. "Sana harçlık olur. Masraflarını bununla yaparsın. Cebinde biraz para bulunsun. Sonra, ihtiyacın oldukça, istediğin kadar veririm."

Ahmet Fevzi yeni başlayan refahının bu mücessem delillerini görünce içinde nihayetsiz bir derin rahatlık duydu.

Yüz liralıklara mesut gözlerle bakıyordu. Hayatında bir defa bile yüz lirayı bir arada eline almamıştı. Kaç kere bu dünyaya hâkim olan kâğıtlardan bir tanesini bile özlemişti. Hâlâ, bunlara malik olmak için kendini her fedakârlığa hazır buluyordu.

Yanındaki efsanevi mahluka karşı derin bir minnet hissediyordu. Evet, belki onun biraz evvelki iddiaları doğru idi. Onu herkes nazarında yalanın, tezvirin[18], fitnenin, fesadın timsali gibi gösteren cihanşümul[19] propaganda, belki hep mukaddes kitapların mübalağalı edebiyatından

[18] Ara bozuculuğun.

[19] Dünya çapında.

geliyordu, belki o, şu faziletiyle de sabit olduğu gibi cidden hayırhah bir mahluktu ve cidden beşerî zekâyı temsil ediyordu.

Ahmet Fevzi, dudaklarının ucuyla mırıldandı.

"Teşekkür ederim."

2

O günün akşamı, Ahmet Fevzi, Şeytan'la beraber Beyoğlu'nda yeni açılan büyük ve muhteşem bir lokantada oturuyorlardı. Bir köşede büyük bir salon orkestrası çalıyordu.

Lokanta, Şişli'nin ve Beyoğlu'nun mümkün olduğu kadar kibar, zarif halkı ile doluydu, büyük balolarda görülmeleri mutat[20] olan maruf[21] kibar yüzlere tesadüf ediliyordu.

Ahmet Fevzi yepyeniydi, kıyafeti, eti, derisi, ruhu yeni. Üstünde, iki saat evvelki hayatını kendisine hatırlatabilecek hiçbir şey, eski bir mendil bile yoktu. Mükemmel tıraş olmuştu. Belki içine yeni dolan saadet hislerinin tesiriyle, belki de Şeytan'ın gizli bir büyüsüyle parlak elektrik ışıkları altında çok genç görünüyordu. İki saat evvel bulanık bir su gibi tortulu, yağlı, yapışkan, pis saçları şimdi tertemiz, hakiki rengi belirmiş, berrak ve parlak, güzel bir renkli maden gibi etrafın bakışlarını çekiyordu.

İki saat evvel hayata ümitsizlikle bakan, bebekleri ezilmiş, biçimlerini kaybetmiş, bulaşık, donuk ve çamurlu gözleri şimdi yeni bir ümit ve saadet âleminin parıltısıyla yanıyordu.

İki saat evvel giydiği havı kaçmış, soluk, partal ceketinin altında çöken omuzları, şimdi yeni kostümün altında düzelmiş, gerilmişti ve ona taze, canlı, zinde bir görünüş temin ediyordu.

---

[20] Alışılmış.

[21] Tanınmış.

Bir aralık Ahmet Fevzi'nin gözleri, kendisinin bembeyaz, tertemiz, pembe manikürlü ellerine ilişti. Hemen Tavuk Pazarı'nın o viran, pis kokulu odasında, her sabah gazocağını yakmaya uğraşan ellerinin aldığı o yağlı ve simsiyah manzarayı hatırladı.

Ne olmuştu? Neredeydi? Kimdi? Adı hâlâ Ahmet Fevzi miydi ve öyle mi kalacaktı? Mazisine bir daha avdet etmeyecek[22] miydi? Arkadaşlarını ve uzak akrabasını inkâr mı edecekti? Onlara bu büyük değişikliği nasıl anlatacaktı?

Şeytan onun düşünceye daldığını görünce "Fevzi!" dedi, "Şimdi o meseleleri bırak da şu nefis kadına bak!"

Şeytan uzun kolunun uzun parmağını, uzun tırnağını yanında genç bir adamla henüz içeriye giren bir kadına doğru uzattı.

Ahmet Fevzi bu kadını görür görmez titremişti. Çünkü, bütün hayatında, kendini bildi bileli bu kadar güzel ve güzelliğinde bu kadar şahsiyeti olan bir kadına tesadüf etmemişti. Yalnız Ahmet Fevzi değil, bütün halk başlarını çevirip kadına baktı.

O, masaların arasından birkaç dostuna göz kapaklarının küçük bir hareketiyle selam vererek ağır ağır geçti. Bütün vücudunda, bütün varlığında öyle bir cazibe vardı ki salonun bütün eşyasını ve insanlarını etekleri arkasından sürükleyebilecek bir garip kudreti haiz gibiydi. Arkasından yürüyen genç donuk yüzlü, hafif mütebessim ve çok mağrurdu.

Ahmet Fevzi'nin oturduğu masanın tam yanındaki boş masaya oturdular.

Ahmet Fevzi hissettirmemeye çalışarak bütün dikkatiyle kadının yüzüne yakından baktı. Yumuşak ve incecik, hafif ve tabii surette dalgalı, kumral saçların yarım çerçevesi içinde, Ahmet Fevzi'nin bakışlarını bir ökse gibi yakalayan emsalsiz bir yüz güzelliği, her an yeni bir sırrını ifşa

[22] Dönmeyecek.